

ΑΘΗΝΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΠΑΤΡΑ
ΒΟΛΟΣ
ΗΡΑΚΛΕΙΟ
ΑΡΧΑΙΑ ΟΛΥΜΠΙΑ

Οικοτουρισμός

και Ολυμπιακές Πόλεις

οικότουρισμός
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ο ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

χάρτες & σύμβολα

Χάρτες γενικοί, σας διευκολύνουν να εντοπίσετε την περιοχή

Γεωφυσικοί χάρτες, σας διευκολύνουν να κινηθείτε στην περιοχή

Χάρτες διαδρομών, σας διευκολύνουν να εντοπίσετε τις διαδρομές σας

π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α

Ξεκινώντας την ανακάλυψη 4
Τι είναι ο οικοτουρισμός
Ο οικοτουρισμός στην Ελλάδα

Αθήνα 10

Όρος Πάρνηθα 16
Ελάφια και έλατα δίπλα στην Αθήνα

Εθνικός Δρυμός Σουνίου 24
Λιτό τοπίο στο νοτιότερο άκρο της Αττικής

Βραυρώνα 30
Τόπος αφιερωμένος στη θεά της φύσης Άρτεμη

Όρος Όχη και φαράγγι Δημοσάρη 36
Η εντυπωσιακή πολυμορφία της Όχης

Θεσσαλονίκη 44

Δέλτα Αξιού – Λουδία – Αλιάκμονα και Αλυκή Κίτρου 52
Μια περιήγηση στα μυστικά του βάλτου

Λίμνες Κορώνεια και Βόλβη 60
Στην κοιλάδα των Μυγδόνων

Λίμνη Κερκίνη 68
Το πλημμυρισμένο δάσος

Όρος Όλυμπος 78
Ανάμεσα στα σύννεφα και τους θεούς

Πάτρα 90

Όρος Χελμός – Ύδατα Στυγός – φαράγγι Βουραϊκού 96
Τόπος γνωστός και ιερός για τους θεούς του Ολύμπου

Δάσος Στροφυλιάς και λιμνοθάλασσα Κοτυχίου 104
Η ομορφιά της φύσης στην ακτή

Λιμνοθάλασσες 114
 Μεσολογγίου και Αιτωλικού
Υγρά τοπία της ιστορίας

Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο 122
 Ζακύνθου
Στα γαλάζια νερά της καρέτα

Αμβρακικός κόλπος 130
Μία πλούσια εσωτερική θάλασσα

Βόλος 140

Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο 146
 Αλοννήσου Βορείων Σποράδων
Ανάμεσα στον ήλιο και τη θάλασσα

Όρος Πήλιο 156
Το βουνό των Κενταύρων

Λίμνη Πλαστήρα και Άγραφα 164
Μια νέα λίμνη ανάμεσα στα βουνά

Μετέωρα και Αντικιάσια 172
Η ιπτάμενη πολιτεία και τα στρογγυλά βουνά

Ασπροπόταμος – Περτούλι – Κόζιακας 180
Ο τόπος που γεννιέται ένας μεγάλος ποταμός

Ηράκλειο 188

Όρος Γιούχτα και φαράγγι Αγίας Ειρήνης 196
Αφήνοντας πίσω το συνηθισμένο χρόνο

Αστερούσια όρη 206
Υποβλητική και θεραπευτική φύση

Όρος Ίδη (Ψηλορείτης) 214
Η γενέτειρα του Δία

Λευκά όρη – φαράγγι Σαμαριάς 222
Διαβαίνοντας το άγριο πέρασμα προς τη γαλανή θάλασσα

Αρχαία Ολυμπία 230

Κυπαρισσιακός κόλπος 236
Η απέραντη αμμουδιά

Κοιλάδα και εκβολές Αλφειού 244
Ο αγαπημένος ποταμός του Δία

Νέδα 252
Το περίφημο φαράγγι

Πύλος και λιμνοθάλασσα Γιάλοβα 260
Πλούσια ιστορία, μοναδική φύση, ανεπανάληπτα τοπία

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ 268
 ΓΛΩΣΣΑΡΙ 274

χάρτες & σύμβολα

i Πληροφορίες για οργανωμένες δραστηριότητες

☎ Χρήσιμα τηλέφωνα

WWW Χρήσιμα links περισσότερες πληροφορίες στο Διαδίκτυο

Διαβάστε επλεγμένες εκδόσεις που μπορείτε να προμηθευτείτε

Η θέση της Ελλάδας στα όρια τριών ηπείρων, το πλούσιο ανάγλυφό της, τα πολυάριθμα νησιά, η πολυτάραχη γεωλογική της ιστορία αλλά και ο άνθρωπος που εδώ και χιλιετίες ζει και δημιουργεί στο χώρο αυτό, έχουν δημιουργήσει ένα μοναδικό περιβάλλον.

Εδώ μπορείτε να βρείτε, σε στενές λωρίδες γης, όλες τις μορφές βλάστησης που θα συναντήσετε στην Ευρώπη: από τα μικροσκοπικά φρύγανα στις ακτές ως τα δάση με οξιές και σημύδες και τα αλπικά λιβάδια.

Θα ανακαλύψετε έναν πλούτο φυτών, κοντά στα 6000 είδη και υποείδη, που αποτελεί ένα βοτανικό παράδεισο στην Ευρώπη.

Εδώ στη νοτιοανατολική άκρη της Ευρώπης οι μεγάλοι ταξιδιώτες, τα μεταναστευτικά πουλιά, ξαποσταίνουν πριν ολοκληρώσουν το μεγάλο και επικίνδυνο ταξίδι τους προς την Αφρική ή προς τις χώρες του Βορρά.

Οι ψηλές κορυφές των βουνών, τα απόκρημνα φαράγγια, τα άγρια ποτάμια, οι πεδιάδες και τα δέλτα των ποταμών, είναι αποτέλεσμα χιλιάδων χρόνων λειτουργίας της φύσης.

Στο τοπίο αυτό ο άνθρωπος ήταν παρών και έχει αφήσει τα σημάδια του και αυτά μοναδικά. Στον Ελλαδικό χώρο θα βρείτε περιοχές μοναδικές στον κόσμο για την ομορφιά τους, τον πλούτο τους σε ζωντανούς οργανισμούς, τον πλούτο σε ιστορία, μνημεία και πολιτισμό.

Στην Ελλάδα το 1/5 της έκτασης περιλαμβάνεται στο Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο Natura 2000, γεγονός που δείχνει ακριβώς αυτόν τον πλούτο. Έναν πλούτο που μπορούμε να ανακαλύψουμε, έναν πλούτο που καλούμαστε να σεβαστούμε για να τον διατηρήσουμε.

Το βιβλίο αυτό αποτελεί το έβδομο μιας σειράς, που εκδόθηκε με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004. Τα έξι προηγούμενα είχαν ως αφητηρία από μία Ολυμπιακή Πόλη (την Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη, την Πάτρα, το Βόλο, την Αρχαία Ολυμπία και το Ηράκλειο).

Σε αυτό, το έβδομο βιβλίο, προσεγγίζεται συνολικά ο οικότουρισμός, ξεκινώντας από μια συνοπτική παρουσίαση της έννοιας αυτής, καθώς και των εφαρμογών της στον ελληνικό χώρο.

Αντίστοιχα παρουσιάζονται συνοπτικά οι είκοσι έξι οικότουριστικές περιοχές, που βρίσκονται κοντά στις Ολυμπιακές Πόλεις, με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους.

Στόχος είναι το βιβλίο αυτό να είναι χρήσιμο όχι μόνο σε όσους θα ήθελαν να γνωρίσουν αυτήν την πλευρά της Ελλάδας, αλλά και σε δημοσιογράφους, που ενδιαφέρονται να προωθήσουν τις περιοχές αυτές, καθώς και σε όσους ασχολούνται με τον τουρισμό και τον οικότουρισμό.

Τι είναι ο οικότουρισμός;

Ο οικότουρισμός αποτελεί ένα πεδίο σύνδεσης του τουρισμού με την αειφόρο ανάπτυξη, ιδιαίτερα σημαντικό για τις προστατευόμενες φυσικές περιοχές.

Η συμβολή του μέχρι σήμερα έχει αναδείξει τις αξίες της διατήρησης της φύσης και της πολιτιστικής κληρονομιάς, της διατήρησης του κοινωνικού ιστού και της ευημερίας των τοπικών κοινωνιών, την αξία της απόλαυσης της φύσης και της συμμετοχής στα τοπικά δρώμενα για τους περιηγητές και την αξία της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης, σε παγκόσμιο επίπεδο.

Ξεκινώντας την ανακάλυψη

Οι δράσεις που έχουν μέχρι σήμερα αναπτυχθεί, έχουν συνεισφέρει θετικά στη διατήρηση της βιοποικιλότητας και των προστατευόμενων περιοχών. Η ανάπτυξη του οικότουρισμού σε κάθε χώρα, αλλά και κάθε τοπικό προορισμό, διαμορφώνεται σε μεγάλο βαθμό από τις τοπικές ιδιαιτερότητες.

Ο οικότουρισμός στην Ελλάδα

Το ποικίλο φυσικό ανάγλυφο του Ελληνικού τοπίου αντανακλάται σε ένα μωσαϊκό ανθρώπινων δραστηριοτήτων, που ασκούνται σε μικρές μονάδες χώρου. Οι οικότουριστικοί προορισμοί βρίσκονται διάσπαρτοι στο κλασικό αγροτικό τοπίο και συνδέονται σε μεγάλο βαθμό με τις παραδοσιακές ασχολίες. Ταυτόχρονα, οι προορισμοί αυτοί είναι ενταγμένοι σε τοπία με πλούσια ιστορία, σημαντικές αρχαιολογικές περιοχές και μνημεία. Ένα ακόμη χαρακτηριστικό τους είναι ότι βρίσκονται σε μικρές

συνήθως αποστάσεις από αναπτυγμένα τουριστικά κέντρα, παγκόσμιας φήμης. Και βέβαια, αποτελούν μοναδική ευκαιρία παρατήρησης σπάνιων ζώων και φυτών, ή πολλών ειδών δέντρων που δεν επηρεάστηκαν από τους παγετώνες που κάλυψαν την Ευρώπη στα προϊστορικά χρόνια.

Ένα ενιαίο τουριστικό προϊόν: ο εναλλακτικός τουρισμός στην ελληνική ύπαιθρο

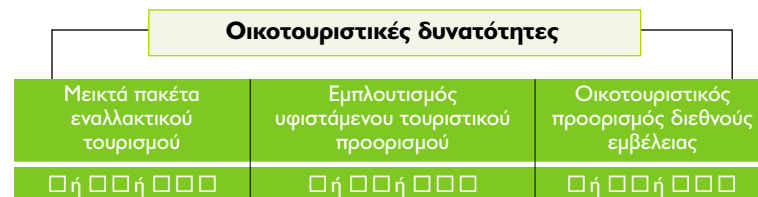
Ο οικότουρισμός και ο αγροτουρισμός είναι δυο μορφές τουρισμού διακριτές ως προς την αφετηρία τους, που όμως λειτουργούν ενιαία στο χώρο: το σημείο αρχικής αναφοράς του οικότουρισμού είναι η φύση, ενώ του αγροτουρισμού ο αγροτικός οικισμός. Αυτοί οι δυο τύποι περιήγησης πλαισιώνονται από τον πολιτιστικό τουρισμό, που περιλαμβάνει θρησκευτικού, αρχαιολογικού και καλλιτεχνικού περιεχομένου

Οικότουρισμός είναι ο τουρισμός που αναπτύσσεται σε οικολογικά αξιόλογες περιοχές, δεν υπερβαίνει τη φέρουσα ικανότητα της περιοχής, προωθεί την προστασία και διαχείριση του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, σύμφωνα με νομικά ή άλλου τύπου αποτελεσματικά μέτρα, ενώ ταυτόχρονα διατηρεί τη συνοχή του κοινωνικού ιστού (Εθνική Επιτροπή Οικότουρισμού, 2002).

δραστηριότητες και τον τουρισμό περιπέτειας με τα κανώ, τα καγιάκ, την αναρρίχηση κ.λπ.

Οι τέσσερις αυτές μορφές τουρισμού, αποτελούν το ολοκληρωμένο ενιαίο τουριστικό προϊόν, που μπορεί να προσφέρει η ελληνική ύπαιθρος.

Στο βιβλίο αυτό οι δυνατότητες προώθησης του οικότουρισμού, με βάση τις παραπάνω τρεις κατευθύνσεις, παρουσιάζονται, για κάθε έναν από τους είκοσι έξι οικότουριστικούς προορισμούς σε κλίμακα τριών μεγεθών (□□□: υψηλή δυνατότητα, □□: μέτρια, □: μικρή).

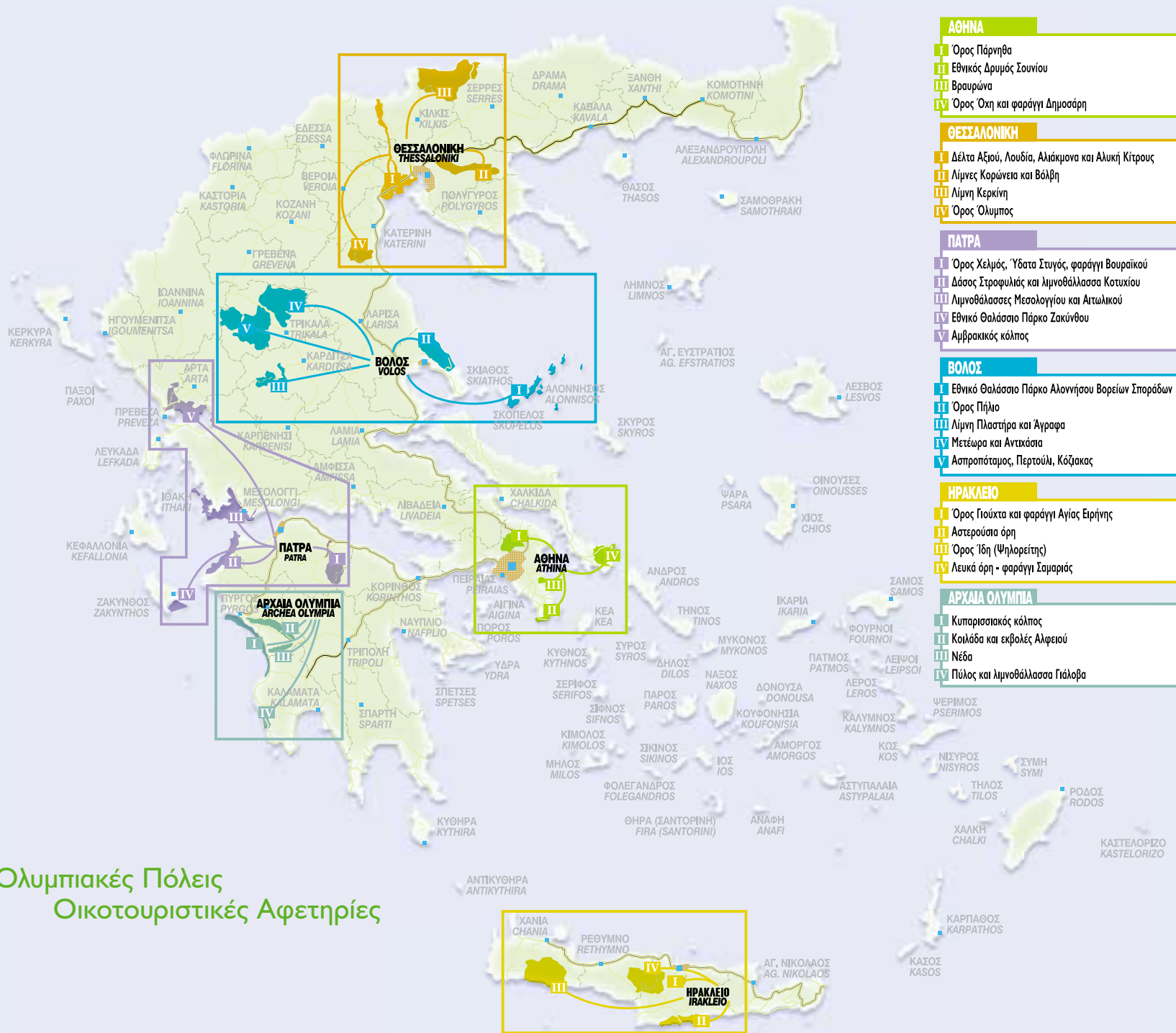

Το προϊόν αυτό μπορεί να προωθηθεί στην Ελλάδα μέσω τριών βασικών κατευθύνσεων:

- Με τη δημιουργία αυτόνομων μεικτών πακέτων εναλλακτικών μορφών τουρισμού στην ύπαιθρο, με συνδυασμό διαφορετικών δραστηριοτήτων αγροτουριστικού, οικότουριστικού και πολιτιστικού χαρακτήρα, καθώς και τουρισμού περιπέτειας.
- Με την προώθηση οικότουριστικών πακέτων εμπλουτισμού των υφιστάμενων τουριστικών προορισμών, ως ημερήσιων ή ολιγοήμερων αποδράσεων
- Με την ανάδειξη αυτόνομων οικότουριστικών προορισμών διεθνούς εμβέλειας, πόλων έλξης για ομάδες περιηγητών ειδικών ενδιαφερόντων, όπως είναι περιοχές με πουλιά, σπάνια είδη ζώων και φυτών.

Ολυμπιακές Πόλεις Οικοτουριστικές Αφετηρίες

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

Α΄ Αθηναϊκή 148	Ανεμοχώρι 241	Βασιλικό 126	Δάσος Ρούβα 220	Ενημερωτικός 126	Ιστορικό και 73
Συμμαχία	Ανήλιο 160	Βασιλοπούλα 29	Δεσποτάτου 131	Σταθμός Πάτρας	Λαογραφικό
Αγ. Ανάργυροι 153	Ανιγρίδες Νύμφες 237	Βενέτικο 266	Ηπείρου	Εκκλησάκι 22	Μουσείο Τσαρτσιδης
Άγ. Ανάσταση 257	Άνω Ασίτες 220	Βοϊδοκοιλιά 265	Δημοτικό 93	Αγ. Πέτρου	ΙΧΘΥΚΑ 119
Άγ. Δημήτριος 48	Ανώγεια 218	Βόνιτσα 131	Θέατρο «Απόλλων»	Ενυδρείο 72	Ιωλικό 146
Αγ. Ιωάννης 218	Άνω Λεχώνια 161	Βοτανικό 266	Διακοφτό 101	Θεσσαλονίκη	Κακαλέτρι 257
Αγ. Κωνσταντίνος 24	Ανώπολις 226	Μονοπάτι	Δίας 80	Επιτάλειο 241	Κακόβατος 240
Αγ. Μερκούριος 20	Απολλωνία 64	Βοττιείς 53	Διάσελο Πανός 21	Ερασίνοιο 31	Καλάβρυτα 101
Αγ. Νικόλαος 266	Απόστολος 61	Βουνάκι 240	Δίον 81	Ζαγορά 160	Καλαμάκι 126
Αγουλινίτσα 241	Παύλος	Βουπρασία 106	Διόνι 120	Ζαρός 220	Καλαμπάκα 176
Αγ. Ρουμέλη 228	Αράδαινα 226	Βουτσικάκι 170	Δραγάγι 257	Ζαρούχλα 102	Καλίτσαϊνα 257
Αγ. Σπήλαιο 86	Αράκυνθος 120	Βράχος 178	Δρακοσπηλιά 178	Ζαχάρω 140	Καλόβουλο 153
Αγ. Σώστης 128	Αρδαμέρι 65	Αδράχτι	Δρακόσπιτο 41	Ζούρτσα 256	Καλογριά 112
Αγ. Τριάδα 20,176	Άρειος Πάγος 15	Βρωμονέρι 266	Δυμαίαις Χώρας 106	Ζυγογιαννέικα 170	Καλό Νερό 240
Αγ. Αικατερίνη 137	Αρετή III	Βυζίτσα 160	Εγνατία 61	Ζωνάρια 87	Καλύβια Αθήνας 40
Αγ. Λαύρα 97	Αριστοτέλης 25	Βυρώνεια 75	Εθνολογικό 93	Ήρα 37	Καλύβια 168
Αγιοφάραγγο 211	Αρόη 93	Βωβός 135	Μουσείο Πάτρας	Ηρακλής 37	Πεζούλας . . . . .
Αγ. Στέφανος 176	Άρτα 131	Γαρδίκι 185	Εκκλησάκι 228	Ησίοδος 69	Καμάρες 220
Αδάμ 65	Αρχαιολογικό 93	Γέρακας 152	Αφέντη Χριστού	Ησυχαστήριο 72	Καμένος 248
Αζάνια 97	Μουσείο Πάτρας	Γέργερη 218	Εκκλησάκι 210	Τιμίου	Καπετανιανά 210
Αη Γιαννάκης 241	Αρχαιολογικό 223	Γεφύρι Πόρτας 184	Παναγίας Κεράς	Προδρόμου	Καρτισιώτικο 169
Αιτωλικό 119	Μουσείο Χανιών	Γεώργιος 16	Εκκλησάκι 219	Θεμιστοκλής 75	Ρέμα . . . . .
Ακράτα 100	Αρχαίος Λέβην 211	Καραϊσκάκης	Τιμίου Σταυρού	Θεογονία 69	Καρυδακιανή 203
Ακρωτήρι Γέρακα 127	Αρχάνες 202	Γιάλοβα 264	Εκκλησία 228	Θεόδωρος 48	γέφυρα . . . . .
Άκτιο 131	Ασκληπιείο 207	Γιαννιτοσχωρί 240	Αγ. Νικόλαο	Άγγελος Κομνηνός	Καρυές 257
Αλίφειρας 249	Λέβηνα	Γιούρα 154	Εκκλησία 178	Θεόπετρα 177	Κάρυστος 40
Αλυκές Άσπρης 118	Άσπρα Σπίτια 248	Γκρεμός Ζηλνιάς 85	Κοιμήσεως	Θέση Πηγάδι 28	Κάσσανδρος 48
Αλυκή Κίτρου 57	Αυλώνα 257	Γλύνες 126	Θεοτόκου	Θρακομακεδόνες 21	Καστανόλογος 41
Αλφειούσα 248	Αχαϊκή 93	Γλυφαδάκι 266	Εκκλησία 184	Ιαματικά Λουτρά 73	Καστράκι 178
Αμβρακία 131	Συμπολιτεία	Γραφείο Προώθησης 72	Πόρτα-Παναγιάς	Σιδηροκάστρου	Κάστρο 40
Αμπάρια 176	Βαθυπέτρος 202	Οικοτουρισμού	Ελαία 241	Ιδαίον Άντρον 219	Καρύστου . . . . .
Ανάκτορα 20	Βαλτί 120	Θεσσαλονίκη	Ελάτη 184	Ίκο 148	Καταφύγιο ΕΟΣ 220
Τατοΐου	Βάραθρο Χάος 28	Δαιμονόσπηλο 227	Ενετική 202	Ικτίνος 253	Ηρακλείου . . . . .
Αναστενάρια 64	Βασιλάκι 248	Δάσος 66	Υδατογέφυρα	Ιμπραήμ 261	Καταφύγιο ΕΟΣ 219
Ανδρίτσαϊνα 249	Βασιλικά 107	Απολλωνιάς	Αγ. Ειρήνης	Ιστορικό και 194	Ρεθύμνου . . . . .
	Ανάκτορα	Δάσος Παρδή 218	Ενημερωτικός 152	Εθνογραφικό Μουσείο	Καταφύγιο Μπάφι 21
			Χώρος Γέρακα	Ηράκλειο	Κατηχώρι 162

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

Κατσαντώνη	165	Κερασιά	170	Κρητογενής	223	Λόφος	15	Μικρό Ριμπάρι	28	Μουσείο Λαϊκής	94
Κάτω Ασίδες	215	Κερί	127	Δίας		Αρδηττού		Μιτάτα	223	Τέχνης Πάτρας	
Κάτω Μύλος	202	Κεφαλοβρούσια	228	Κρότος	211	Λόφος Στρέφη	15	Μνημείο αντάρτη	218	Μουσείο	73
Κέντρο	154	Κλάδος ποταμός	234	Κρυονέρι	169	Λόφος Υψηλής	119	Μόλα	21	Παλιοντολογίας	
Ενημέρωσης		Κλειδί	56	Κυπαρισσία	237	Παναγιάς		Μονάδα	152	Θεσσαλονίκης	
Πατητήρι		Κλεισόβας	118	Κυρά Παναγιά	154	Λόφος	15	Περίθαλψης και		Μουσείο Τύπου	94
Κέντρο	168	Κλειτορία	100	Κώστας Βελής	165	Φιλοπάππου		Επανάταξης Φώκίας		Πάτρας	
Περιβαλλοντικής		Κλεοπάτρα	131	Λάκμου	184	Λυκαβηττός	15	Μοναστήρι	100	Μουσείο	194
Εκπαίδευσης, Έρευνας		Κοιλάδα	34	Λάλα	40	Μάζωμα	134	Αγ. Γεωργίου		Φυσικής Ιστορίας	
& Ενημέρωσης		Ερασίνου	25	Λαπίθα	237	Μακρίσια	249	Φενεού		Κρήτης	
Νεοχωρίου		Κοιλάδα	25	Λάππας	110	Μακρύγιαλος	59	Μοναστήρι	249	Μουσείο Φυσικής	134
Κέντρο	100	Μεγάλων Πεύκων		Λεοντίτο	170	Μακρυνίτσα	162	Ίσοβας		Ιστορίας Πάτρας	
Περιβαλλοντικής		Κόμητο	40	Λευκός Πύργος	49	Μακρυρράχη	160	Μονή	86	Μούχα	168
Εκπαίδευσης Πάτρας		Κορυφή Αυγό	186	Λευκοκώρι	65	Μαλακάσα	20	Αγ. Διονυσίου		Μπάφι	21
Κέντρο	40	Κορυφή	227	Λιθότοπος	72	Μανδράκι	74	Μονή	178	Μπελοκομίτης	169
Περιβαλλοντικής		Γκίγκιλος		Λίμνη Καϊάφα	242	Μαραθιά	128	Αγ. Νικολάου		Μπορλέρο	170
Ενημέρωσης		Κορυφή	185	Λίμνη Κερί	126	Μαραθόπολη	265	Μονή	194	Μύγδονες	53
Καρυστίας		Κακαρδίτσας		Λίμνη Κερκίνης	68	Μαραθώνησι	122	Αγ. Πέτρου		Μυκηναϊκός Τάφος	241
Κέντρο	136	Κορυφή	212	Λιμνοθάλασσα	135	Μαρώνεια	25	Μονή	178	Μύλοι, ...	86
Περιβάλλοντος		Κόφινα		Λογαρού		Μαύρα Βουνά	110	Αγ. Τριάδας		Θεσσαλονίκη	
Κόπραιναις		Κορυφή	186	Λιμνοθάλασσα	110	Μαυρομάτι	258	Μονή Βαρλαάμ	178	Μύλοι, Αθήνα	41
Κέντρο	118	Λουπάτας		Ροδιός	138	Μαυρομάτι	258	Μονή Κλειστών	17	Μυλοπόταμος	160
Πληροφόρησης		Κορυφή	170	Ροδιάς		Μαύρος Βράχος	35	Μονή Κορώνης	168	Μύρα	157
Αιτωλικού		Ντελιδήμι		Λιμνοθάλασσα	110	Μαυρούδα	65	Μονή Μάρτσαλο	212	Μύτικας	81
Κέντρο	184	Κορυφή	218	Ροδιάς		Μεγάλη Βόλβη	64	Μονή	210	Ν. Αγαθούπολης	59
Πληροφόρησης		Σκοίνακα		Λιμνοθάλασσα	110	Μέγα Νερό	153	Οδηγήτριας		Ναός Αγ. Ανδρέα	93
Καλαμπάκας		Κορυφή	185	Πάπα		Μεγάλη Άμμος	153	Μονή Παναγιάς	169	Ναός Αγ. Δημητρίου	152
Κέντρο	64	Τσουκαρέλλας		Λιμνοκώρι	72	Μεγάλο	178	Πελεκητής		Ναός Αθηνάς	258
Πληροφόρησης		Κορυφή	219	Λιναριά	248	Μετέωρο		Μονή Παναγιάς	134	Ολυμπία	
Λιμνών Κορώνειας -		Ψηλορείτη		Λιτόκωρο	85	Μέγδοβας	165	Ροδιάς		Ναός Αθηνάς	106
Βόλβης		Κορωνησία	138	Λογαρού	135	Μεθώνη	265	Μονή Ρουσάνου	176	Ναός Αθηνάς	106
Κέντρο	137	Κούβελας	257	Λόγγος	126	Μεσενικόλα	168	Μονοπάτι Φύσης	266	Λαρισιαίαις	
Πληροφόρησης		Κούλες	193	Ξηροκάστελλο		Μεσολόγγι	118	Μορφοβούνι	168	Ναός Επικούρειου	256
Σαλαώρας		Κουνουπέλι	111	Λούβρο	248	Μουζάκι	169	Μουριά	248	Απόλλωνα	
Κέντρο	72	Κουρούτες	218	Λούρος	134	Μουριά	248	Μουρτιά	152	Ναός θεού	223
Πληροφόρησης		Κρέσταινα	249	Λουτρά	64	Μουσειό	34	Μουρτιά	152	Απόλλωνα	
Υγροτόπου Κερκίνης		Κρήνη Μοροζίνι	193	Λαγκαδά		Μουσειό	34	Μουσειό	34	Ναός Ποσειδώνα	29
Κέντρο	56					Μουσειό	34	Μουσειό	34	Ν. Απολλωνίας	64
Πληροφόρησης						Μουσειό	34	Μουσειό	34		
Χαλάστρας						Μουσειό	34	Μουσειό	34		
Κέντρο	134					Μουσειό	34	Μουσειό	34		
Υγροτόπων Ροδιάς						Μουσειό	34	Μουσειό	34		

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

Ναυμαχία 261	Όρμος Πεταλά 120	Παρεκκλήσι 56	Πλατεία 193	Σταθμός 152	Φαράγγι 211
του Ναυαρίνου	Οροπέδιο Μουσών 87	Αγ. Νικολάου	Ελευθερίου Βενιζέλου	Ενημέρωσης	Τρυπητής
Νέα Μανωλάδα 111	Οροπέδιο Νίδας 219	Αρνήθειοι	Πλευρώνας 119	Σκοπέλου	Φάρος 136
Νέα Φιγάλεια 256	Οροπέδιο	Άνθρακες	Πορταριά 162	Σταθμός 152	Φάρος Δέλτα Αξιού 56
Νεοχώρι 168	Φενεού	Πατητήρι 153	Πόρτες 228	Ενημέρωσης	Φιγαλία 258
Νεράιδα 170	Παιδικό 134	Παυσανίας 253	Ποταμός 106	Στενή Βάλα	Φουρφουράς 219
Νεραϊδόραχη 101	Εργαστήρι Φύσης	Πελασγών 106	Λαρισός	Στάφυλος 148	Φράγμα 168
Νησάκι 242	Παλαιόκαστρο 265	Πελούζο 122	Ποταμός 248	Στενή Βάλα 152	Φράγμα Αλφειού 248
Αγ. Αικατερίνης	Παλιά 153	Πεπάρηθο 148	Σελινούντας	Στόμιο 257	Φρίξα 249
Νησιίδα Οξειάς 119	Αλόνησος	Πέρασμα Γίσου 87	Πουρί 162	Στρογγυλή 138	Φυλή 21
Νήσος Σκιλλούντα 249	Παλιοπόταμος 119	Περιβόλια 257	Πουριανός 162	Συνθήκη Παρισίων 123	Χαλάστρα 56
Νικόλαος 181	Παλιορόλακας 119	Περίπτερα 126	Σταυρός	Σφακτηρία 266	Χαλίκι 184
Στουρνάρης	Παλματερό 135	Ενημέρωσης Πάτρας	Πρέβεζα 138	Σχιζα 266	Χάνια 162
Νικόλαος 165	Παναγιά 127	Περιστερά 154	Πριόνια 97	Τάρρα 223	Χαράδρα Ζηλιάνα 84
Πλαστήρας	Σκοπιώτισσα	Περιστεριά 240	Προϊστορική	Τείχος Δυμαίων 110	Χαράδρα Χούνης 21
Νικόπολη 134	Παναγία Ελεούσα 119	Περτούλι 186	Ακρόπολη	Τηθύος 245	Χατζηπέτρι 186
Νταμούχαρη 160	Παναγιά 100	Πέτρα 85	Προφήτης 41	Τίμιος Σταυρός 212	Χελωνάκι 266
Ντούμπιανη 178	Φραγκοκλησιά	Πετροκάναλο 41	Ηλίας	Τουρκοβούνια 15	Χιονοδρομικό 100
Νυμφόπετρα 64	Παπαδού 249	Πετροκέρασα 65	Πρώτη 266	Τουρλίδα 118	Κέντρο Χελμού
Ξερόκαμπος 102	Παραλία 211	Πετρόστρουγκα 87	Πύλος 264	Τριπόταμα 185	Χρήστος Κάκαλος 81
Ξερολάγαδο 264	Αγιοφάραγγο	Πετροχώρι 264	Πύρρα 186	Τρυπητή 249	Χριστόδουλος 181
Ξερολάκι 85	Παραλία 126	Πετσαλούδα 170	Ρεντίνα 66	Τσαγκαράδα 161	Χατζηπέτρος
Ξηρό 154	«Βότσαλο»	Πηγές Πέρδικα 228	Ροδιά 138	Τσιβλός 100	Χώρα Σφακίων 227
Ξουρίτσι 160	Παραλία Γέρακα 126	Πηγή Βρυσί 228	Ρωμαϊκό Ωδείο 94	Τσιοπέλι 134	Ψαθούρα 154
Ξυλόσκαλο 228	Παραλία Γλυφών 152	Πηγή 21	Σαπιέντζα 266	Τσουκαλιό 134	Ψάρι 228
Οινιάδες 115	Καλαμακίου	Αγ. Παρασκευής	Σείχ-Σου 50	Υδατα Στυγός 102	Ωκεανίδες 253
Ολυμπία 251	Παραλία 41	Πηγή	Σέκουλας 249	Υψηλόπετρα 178	Ωκεανού 245
Ομαλός 223	Καλλιανού	Νερούτσικο	Σιδηρόκαστρο 73	Υψόλιθος 126	
Όμηρος 123	Παραλία 212	Πηγή Σκίπιζα 22	Σκάντζουρα 154	Φαιστός 210	
Ομήρου 261	Μάρτσαλου	Πινακάτες 160	Σκοίνακας 218	Φαράγγι 226	
Ορειβατικό 186	Παραλία 266	Πιπέρι 154	Σκοπός 127	Αράδαινας	
Καταφύγιο Βόλος	Ρωμανού	Πλανητέρο 100	Σπήλαιο 220	Φαράγγι	
Ορειβατικό 102	Παραλία Σαμικού 242	Πλατάνια 257	Καμαρών	Αράδαινας	
Καταφύγιο Πάτρα	Παραλία 211	Πλατάνια 64	Σπήλαιο Λιμνών 100	Φαράγγι	
Όρμος Γέρακα 152	Τρυπητής	Σχολαρίου	Σπήλαιο Νέστορα 261	Φαράγγι Γάφαρης 220	
Όρμος 29	Παρατηρητήριο 137	Πλατεία 192	Σπηλιά Κίτσου 28	Φαράγγι Ενιπέα 85	
Λεγριανών	Στρογγυλής	Ελευθερίας	Σπηλιά Μάρτσαλο 212	Φαράγγι 119	
	Παρδή 218			Κλεισούρας	

Αγρωστώδη: Ομάδα μικρών φυτών που αποκαλούμε «κόρτα» και έχουν στενόμακρα φύλλα, π.χ. η αγριάδα, το σιτάρι.

Αείφυλλα πλατύφυλλα: Είδη δέντρων και θάμνων με πλατιά φύλλα που διατηρούν τα φύλλα τους όλο το χρόνο.

Αζωνική βλάστηση: Μορφή βλάστησης (σε ρεματιές, σε κάθετους βράχους) η οποία είναι πάντα ίδια ανεξάρτητα από το υψόμετρο που βρίσκεται.

Αλπική ορογένεση: Γεωλογική διεργασία που δημιούργησε τις Άλπεις και την οροσειρά της Πίνδου.

Αλπική ζώνη: Ζώνη βλάστησης με μικρά φυτά, ψηλότερα από το δασοόριο.

Αλοφυτική βλάστηση (αλόφυτα): Αποτελείται από φυτά που αντέχουν τον ψεκασμό αρμύρας από τα κύματα της θάλασσας.

Αμμόφιλα φυτά: Είδη φυτών που εμποικίζουν τις παραλίες και τους αμμόλοφους.

Ανθρακικά πετρώματα: Πετρώματα που έχουν ως βάση τον άνθρακα.

Αρπακτικά: Ομάδα πουλιών (αετοί, γεράκια, γύπες) που είναι εξειδικευμένα στο κυνήγι μικρών και μεσαίων ζώων.

Αρχαίοι χρόνοι: Η χρονική περίοδος 800-500 π.Χ., ανάμεσα στους Γεωμετρικούς και τους Κλασικούς χρόνους.

Βλάστηση: Όλα τα φυτά που φυτρώνουν σε ένα τόπο.

Βραχώφιλα φυτά ή χασμόφυτα: Είδη φυτών που φυτρώνουν σχεδόν αποκλειστικά στις σχισμές των βράχων.

Δασοόριο: Η νοητή γραμμή που χωρίζει το δάσος από την αλπική ζώνη. Στα Βαλκάνια, βρίσκεται σε υψόμετρο περίπου 1800-2100 μέτρων.

Δεκάποδα: Ομάδα ασπόνδυλων ζώων που κατατάσσονται στα καρκινοειδή και έχουν δέκα πόδια (π.χ. οι κάβουρες).

Δίκτυο Φύση 2000 (ή Natura 2000): Δίκτυο από αξιολογες φυσικές περιοχές στα κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που έχουν προτεραιότητα σε προστασία.

Δολίνη: Φυσικό κοίλωμα με σχήμα κωνιού, που δημιουργείται καθώς το νερό διαλύει τα ασβεστολιθικά πετρώματα.

Εθνικός Δρυμός: Φυσική περιοχή της Ελλάδας που έχει ιδιαίτερη οικολογική σημασία εξαιτίας της σπανιότητας και της ποικιλομορφίας της χλωρίδας και πανίδας τους, των γεωμορφολογικών σχηματισμών, του υπεδάφους, των νερών, της ατμόσφαιρας και γενικά του φυσικού περιβάλλοντός τους.

Είδος: Ομάδα ζωντανών οργανισμών που έχουν κοινά εξωτερικά χαρακτηριστικά και μπορούν να αναπαραχθούν μόνο μεταξύ τους.

Εκρηξιγενή (ηφαιστειακά) πετρώματα: Πετρώματα που έχουν σχηματιστεί από λάβα που εκτινάχθηκε κατά την έκρηξη ηφαιστείου.

Ενδημικό: Είδος που υπάρχει σε περιορισμένο γεωγραφικό χώρο, π.χ. ενδημικό του Ολύμπου, ενδημικό της Ελλάδας κ.λπ.

Ζώνες βλάστησης: Οριζόντιες ζώνες στις πλαγιές των βουνών που καλύπτονται από διαφοροποιημένη και αναγνωρίσιμη βλάστηση, π.χ. δάσος κωνοφόρων, ζώνη αείφυλλων πλατύφυλλων.

Θερόφυτα: Είδη φυτών που περνούν το καλοκαίρι σε νάρκη, με τη μορφή σπόρων.

Ιζηματογενή πετρώματα: Πετρώματα που δημιουργήθηκαν με την απόθεση ιζημάτων (λάσπη, άμμος, πέτρες) στο βυθό της θάλασσας.

Καινοζωϊκό: Η χρονική περίοδος από 65 εκατομμύρια χρόνια πριν από την εποχή μας ως σήμερα.

Κατάλογος Υγροτόπων Διεθνούς Σημασίας: Περιλαμβάνει τους υγροτόπους που πληρούν τα κριτήρια της Σύμβασης Ραμσάρ «για τη διατήρηση των υγροτόπων».

Κλασικοί χρόνοι: Η περίοδος ακμής των πόλεων - κρατών στην Ελλάδα, περίπου 500-300 π.Χ.

Κολεόπτερα: Ομάδα εντόμων (σκαθάρια) με τα εμπρός φτερά τροποποιημένα σε σκληρά «έλυτρα» που καλύπτουν και προστατεύουν τα πίσω φτερά.

Κόμη: Τα κλαδιά και το φύλλωμα ενός δέντρου.

Λεκάνη απορροής: Το σύνολο της περιοχής από την οποία γλυκά νερά τροφοδοτούν ποτάμια και υγροτόπους.

Λιθοσφαιρικές πλάκες: Τα κομμάτια του στερεού φλοιού της Γης.

Μάγμα: Πετρώματα ρευστοποιημένα σε πολύ ψηλή θερμοκρασία.

Μακία βλάστηση: βλ. Μεσογειακοί θαμνώνες.

Μαλάκια: Ομάδα ασπόνδυλων ζώων που το σώμα τους συχνά καλύπτεται με σκληρό κέλυφος (σαλιγκάρια, κοχύλια, κεφαλόποδα).

Μειόκαινο: Η χρονική περίοδος από 25 ως 5 εκατομμύρια χρόνια πριν από την εποχή μας.

Μεσογειακό κλίμα: Το κλίμα που επικρατεί στις παράκτιες περιοχές της Μεσογείου και χαρακτηρίζεται από γλυκό χειμώνα και πολύ ξηρό καλοκαίρι.

Μεσογειακοί θαμνώνες: Θαμνότοποι από σκληρόφυλλα είδη, που απλώνονται στις παράκτιες περιοχές της Μεσογείου.

Μεσοελλαδικόί χρόνοι: Χρονική περίοδος μεταξύ Πρωτοελλαδικού και Μυκηναϊκού πολιτισμού, περίπου 1900-1600 π.Χ..

Μεσοζωϊκό: Η χρονική περίοδος από 250 ως 65 εκατομμύρια χρόνια πριν από την εποχή μας.

Μινωϊκόί χρόνοι: Η περίοδος ακμής των μινωϊκών ανακτόρων στην Κρήτη, περίπου 2000-1500 π.Χ.

Μυκηναϊκοί χρόνοι: Η περίοδος ακμής του μυκηναϊκού ελλητισμού, περίπου 1600-1100 π.Χ..

Νεολιθική περίοδος: Η περίοδος κατά την οποία ο άνθρωπος κατασκεύαζε λίθινα εργαλεία (στην Ελλάδα, περίπου 6100-2800 π.Χ.).

Οδηγία 79/409: Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προβλέπει ποια είδη πουλιών πρέπει να προστατεύονται από τα κράτη - μέλη.

Οδηγία 92/43: Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προβλέπει ποιοι τύποι οικότοπων πρέπει να προστατεύονται από τα κράτη - μέλη.

Οικότοπος: Μοναδικός συνδυασμός από οικολογικούς παράγοντες (θερμοκρασία, υγρασία κλπ), που περιγράφεται με βάση τη βλάστηση.

Ομβροσκιά: Φαινόμενο κατά το οποίο οι βροχοφόροι άνεμοι από τη θάλασσα αδειάζουν το υγρό φορτίο τους στην πρώτη προσήνεμη βουνοπλαγιά που συναντούν, αφήνοντας ξερές τις υπήνεμες πλαγιές και την ενδοχώρα.

Παλιόμάννα: Παλιά κοίτη ποταμού.

Παλαιολιθική περίοδος: Η περίοδος από τις απαρχές του ανθρώπου ως την εποχή που αυτός άρχισε να κατασκευάζει λίθινα εργαλεία (ως περίπου 10.000 χρόνια πριν από σήμερα).

Παλαιοζωϊκό: Η χρονική περίοδος από 570 ως 250 εκατομμύρια χρόνια πριν από την εποχή μας.

Πανίδα: Το σύνολο των ζωικών ειδών που ζουν σε έναν τόπο.

Παρυδάτια: Πουλιά που τρέφονται σε ρηχό νερό και εμφανίζουν ανάλογες προσαρμογές (μακριά πόδια, μακρόστενο ράμφος).

Πλειόκαινο: Η χρονική περίοδος από 5 ως 2 εκατομμύρια χρόνια πριν από την εποχή μας.

Προϊστορικοί χρόνοι: Χρονική περίοδος πριν τους αρχαίους χρόνους, για την οποία δεν υπάρχουν γραπτές πηγές.

Πρωτοελλαδικόί χρόνοι: Χρονική περίοδος μεταξύ Νεολιθικής και Μυκηναϊκής περιόδου, περίπου 2300-1900 π.Χ.

Σάρα ή λιθώνας: Σωρός από πέτρες που προέρχονται από τη διάβρωση ενός γκρεμού και έχουν καταρακουλήσει στην πιο κάτω πλαγιά.

Σκαλίδρες: Παρυδάτια πουλιά που ζουν και φωλιάζουν σε έλη, λασποτόπια και αμμώδεις ακτές.

Σκληρόφυλλα: Φυτά που έχουν σκληρά, γυαλιστερά φύλλα, προσαρμοσμένα σε θερμό και ξηρό κλίμα.

Στηθιαία (διάμετρος, περίμετρος): Διάσταση ενός δέντρου που έχει μετρηθεί στο ύψος του στήθους ενός όρθιου ανθρώπου.

Στρουθιόμορφα: Όλα τα είδη μικρών πουλιών.

Σύνθετα: Είδη μικρών φυτών που σχηματίζουν πολλά παρακλάδια και ανήκουν στην οικογένεια Compositae.

Σχιστόλιθοι: Μεταμορφωμένα πετρώματα που σχηματίζουν λεπτές παράλληλες στρώσεις.

Τεταρτογενές: Η χρονική περίοδος των τελευταίων 2 εκατομμυρίων χρόνων.

Τρίγγες: Παρυδάτια πουλιά που διαβαίνουν και συνά φωλιάζουν σε όχθες ποταμών και έλη, έχουν μακριά πόδια και ράμφος λεπτό.

Υγρότοπος: Περιοχή μόνιμα ή περιοδικά κατακλυζόμενη από γλυκά ή υφάλμυρα νερά καθώς και εκβολικές περιοχές μέχρι την ισοβαθή των 6 μέτρων.

Υγρόφιλα είδη: Απαντώνται στις όχθες των ποταμών, στους βάλτους και τα κανάλια

Υδρόβια βλάστηση: Ομάδες φυτών που αναπτύσσονται μέσα στα γλυκά νερά, με επιπλέουσα ή με πλήρως υποβρύχια μορφή.

Υποείδος: Τοπική ποικιλία που δημιουργείται όταν κάποια άτομα απομονωθούν από τα ομοειδή τους για εκατοντάδες ή χιλιάδες γενιές.

Υστεροελλαδικόί χρόνοι: Χρονική περίοδος μετά τα μεσοελλαδικά χρόνια που ταυτίζεται με τη μυκηναϊκή περίοδο.

Φρύγανα: Χαμηλή βλάστηση από αγκαθωτούς θάμνους (ασφάκα, αστοιβή, ρίγανη, θυμάρι κ.ά.) στις ακτές της ανατολικής Μεσογείου.

Χαραδριοί: Παρυδάτια πουλιά, με πιο γεροδεμένο σώμα, παχύτερο λαιμό και πιο κοντό ράμφος από τους τρύγγες και τις σκαλίδρες

Χασμόφυτα: Είδη φυτών που φυτρώνουν σε απόκρυμνα βράχια.

Χλωρίδα: Το σύνολο των φυτικών ειδών που ζουν σε έναν τόπο.

Ψαμμίτες: Ιζηματογενή πετρώματα σχηματισμένα από συγκολλημένους κόκκους άμμου.

φυτά & ζώα

Ελληνικό όνομα	Επιστημονικό όνομα
Αβλέφαρος	<i>Ablepharus kitaibelii</i>
Αβοκέτα	<i>Avocetta recurvirostra</i>
Αγιόφιδο	<i>Telescopus fallax</i>
Αγριογούρουνο	<i>Sus scrofa</i>
Άγρια πέστροφα	<i>Salmo trutta macrostigma</i>
Αγριελιά	<i>Olea europaea sylvestris</i>
Αγριογαρύφαλο	<i>Dianthus sp.</i>
Αγριόγατα	<i>Felis sylvestris</i>
Αγριοκάλαμο	<i>Phragmites australis, Phragmites communis</i>
Αγριοκαρότο	<i>Daucus carota</i>
Αγριοκάτσικο των Γιούρων	<i>Capra hircus aegagrus</i>
Αγριοκρέμμυδα (Πελοποννήσου)	<i>Allium circinatum & callimischon</i>
Αγριομελιτζάνα	<i>Solanum eleagnifolium</i>
Αγριοπανσέδες	<i>Viola sp.</i>
Αγριοπερίστερο	<i>Columba livia</i>
Αγριοτριανταφυλλιά	<i>Rosa spp.</i>
Αγριόχοιρος	<i>Sus scrofa</i>
Αετογερακίνα	<i>Buteo rufinus</i>
Αηδόνι	<i>Luscinia megarhynchos</i>
Αιγαιόγλαρος	<i>Larus audouinii</i>
Αλεπού	<i>Vulpes vulpes</i>
Αλκυόνα	<i>Alcedo atthis</i>
Αλμυρίδι (θαλασσόχορτο)	<i>Suaeda maritima</i>
Αλπικός τρίτωνας	<i>Triturus alpestris</i>
Αμπέλι	<i>Vitis vinifera vinifera</i>
Αμπελισιά	<i>Zelkova abelicea</i>
Ανεμώνες	<i>Anemone spp.</i>
Αργυροπελεκάνος	<i>Pelecanus crispus</i>
Αργυροτσικνιάς	<i>Egretta alba</i>
Αρενάρια η παραλιακή	<i>Arenaria litoralis</i>
Αρενάρια του Φοίτου	<i>Arenaria phitosiana</i>
Αριά ή αζίλακας	<i>Quercus ilex</i>
Άρκευθος	<i>Juniperus sp.</i>
Αρκούδα	<i>Ursus arctos</i>
Αρμυρίθρες	<i>Arthrocnemum glaucum, Arthrocnemum radicans, Salicornia europaea, Salicornia fruticos, Salicornia spp.</i>

φυτά & ζώα

Ελληνικό όνομα	Επιστημονικό όνομα
Αρμυρίκι	<i>Tamarix spp., Tamarix parviflora</i>
Αρτέμης	<i>Calonectris diomedea</i>
Ασβός	<i>Meles meles</i>
Ασημόγλαρος	<i>Larus cachinans</i>
Ασημοϊτιά	<i>Salix alba</i>
Ασπροκώλα	<i>Oenanthe hispanica</i>
Ασπροπάρης	<i>Neophron percnopterus</i>
Αστοιβή	<i>Sarcopoterium spinosum</i>
Αστράγαλος	<i>Astragalus sp.</i>
Ασφάκα	<i>Phlomis fruticosa</i>
Ασφόδελος	<i>Asphodelus microcarpus, Asphodelus aestivus</i>
Βαλαμόχορτο	<i>Hypericum perforatum</i>
Βαλτόπαπια	<i>Aythya nyroca</i>
Βαλτοχελώνα	<i>Emys orbicularis</i>
Βαρβακίνα	<i>Buteo rufinus</i>
Βελανιδιά (δρυς)	<i>Quercus dalechampii</i>
Βερμπάσκο	<i>Verbascum spp.</i>
Βίδρα	<i>Lutra lutra</i>
Βιόλα	<i>Viola spp.</i>
Βιόλα του Ράιχενμπαχ	<i>Viola reichenbachiana</i>
Βουνοσταχτάρα	<i>Arus melba</i>
Βούπλευρο της Κακόσκαλας	<i>Bupleurum kakiskalae</i>
Βούρλα	<i>Juncus acutus, Juncus heldreichianus</i>
Βουτηχτάρι	<i>Podiceps sp.</i>
Βραχοκιρκινέζο	<i>Falco tinnunculus</i>
Βραχοποντικός	<i>Apodemus mystacinus</i>
Βραχοσοπανάκος	<i>Sitta neumayer</i>
Γαϊτάνα	<i>Tropidophoxinellus spartiaticus</i>
Γαλαζοκότσυφας	<i>Monticola solitarius</i>
Γαλαζοπαπαδίτσα	<i>Parus caeruleus</i>
Γαλατσίδα	<i>Euphorbia dendroides</i>
Γελάρτζα	<i>Chalcalburnus chalcoides macedonicus</i>
Γενίστες	<i>Genista spp.</i>
Γερακίνα	<i>Buteo buteo</i>
Γλάρος	<i>Larus sp.</i>
Γλιστροκουμαριά	<i>Arbutus adrachne</i>

φυτά & ζώα

Ελληνικό όνομα	Επιστημονικό όνομα
Γραμματή νεροχελώνα	<i>Mauremys caspica</i>
Γυπαετός	<i>Gybaetus barbatus</i>
Δάφνη	<i>Laurus nobilis</i>
Δαφνούλα	<i>Daphne</i> spp.
Δενδροβάτραχος	<i>Hyla arborea</i>
Δενδρογαλιά	<i>Columber gemonensis</i>
Δενδρομυξός	<i>Dryomys nitedula, Glis glis</i>
Δενδροσπουργίτης	<i>Passer hispaniolensis</i>
Δενδροφυλλοσκόπος	<i>Phylloscopus collybita</i>
Δεντρογαλιά	<i>Coluber gemonensis</i>
Διγίταλιδα η κόκκινη	<i>Digitalis</i> spp.
Δίκταμος	<i>Origanum, Dictamnus</i>
Ήλιος	<i>Doronicum</i> spp.
Έλατο	<i>Abies cephalonica</i>
Ελάφι	<i>Cervus elaphus</i>
Ελιά	<i>Olea europaea europaea</i>
Ελληνική χελώνα/Γραικοχελώνα	<i>Testudo graeca</i>
Ελληνικός βάτραχος	<i>Rana graeca</i>
Ερύγγιο το παράλιο	<i>Eryngium maritimum</i>
Ζαρκάδι	<i>Capreolus capreolus</i>
Ζιφίος	<i>Ziphius cavirostris</i>
Ζουρνάς	<i>Valencia letourneuxii</i>
Ζωνοδέλφινο	<i>Stenella coeruleoalba</i>
Ήταυρος	<i>Botaurus stellaris</i>
Θαλάσσια χελώνα	<i>Caretta caretta</i>
Θαλασσοκόρακας	<i>Phalacrocorax aristotelis</i>
Θαλασσόκρινο ή κρινάκι της θάλασσας	<i>Pancretium maritimum</i>
Θαλασσοσφυριχτής	<i>Charadrius alexandrinus</i>
Θαμνόκεδρο ή θαμνόδεντρο ή θαμνοκυπάρισσο	<i>Juniperus phoenicea</i>
Ιτιά	<i>Salix</i> spp.
Καλάμι	<i>Phragmites australis</i>
Καλαμοκανάς	<i>Himantopus himantopus</i>
Καλαμόκιρκος	<i>Circus aeruginosus</i>
Καλιακούδα	<i>Pyrrhocorax</i> spp.
Καλόγερος	<i>Parus major</i>

φυτά & ζώα

Ελληνικό όνομα	Επιστημονικό όνομα
Καμπανούλα της Τοπάλης	<i>Campanula topaliana</i>
Καμπανούλες	<i>Campanula</i> spp.
Καμποδενδροβάτης	<i>Certhia brachydactyla</i>
Κάπαρη	<i>Capparis spinosa</i>
Καρβουιάρης	<i>Phoenicurus ophruros</i>
Καρδερίνα	<i>Carduelis carduelis</i>
Καρυδιά	<i>Juglans regia</i>
Καστανιά	<i>Castanea sativa</i>
Καστανοκέφαλος γλάρος	<i>Larus ridibundus</i>
Κατσουλιέρης	<i>Galerida cristata</i>
Κέδρο, Κεντροφίδα, Ρόκιο	<i>Juniperus oxycedrus, Juniperus</i> spp.
Κενταύρια αιτωλική	<i>Centaurea aetolica</i>
Κενταύρια η κεκαυμένη	<i>Centaurea deusta</i>
Κενταύρια της Δράκιας	<i>Centaurea drakiensis</i>
Κενταύρια του Πηλίου	<i>Centaurea pelia</i>
Κενταύριες	<i>Centaurea</i> spp.
Κεράμβυξ	<i>Cerambyx cerdo</i>
Κεφαλάνθηρο	<i>Cephalanthera cucullata</i>
Κέφαλος	<i>Mugil cephalus</i>
Κεφαλούδι	<i>Oxyura leucocephala</i>
Κητομυγαλή	<i>Crocodyra suaveolens</i>
Κίσσα	<i>Garrulus glandarius</i>
Κιστική	<i>Cisticola juncidis</i>
Κιτρινοβομβίνα	<i>Bombina variegata</i>
Κλειδωνάς	<i>Parus lugubris</i>
Κλήθρο	<i>Alnus glutinosa</i>
Κοιλοπέλτης	<i>Podarcis peloponnesiaca</i>
Κοινό δελφίνι	<i>Delphinus delphis</i>
Κοινός φρύνος	<i>Bufo bufo</i>
Κόκκινο κοράλλι	<i>Coralium rubrum</i>
Κοκκινοκαλιακούδα	<i>Pyrrhocorax pyrrhocorax</i>
Κοκκινοκεφαλάς	<i>Lanius senator</i>
Κοκκινολαίμης	<i>Erithacus rubecula</i>
Κοκκινοσκέλης	<i>Tringa totanus</i>
Κορμοράνος	<i>Phalacrocorax carbo</i>
Κότινος (χρυσόξυλο)	<i>Cotinus coggygia</i>
Κότσυφας	<i>Turdus merula</i>

φυτά & ζώα

Ελληνικό όνομα	Επιστημονικό όνομα
Κουκουναριά	<i>Pinus pinea</i>
Κουμαριά	<i>Arbutus unedo</i>
Κουνάβι	<i>Martes foina</i>
Κουρούνα	<i>Corvus corone cornix</i>
Κουτσουπιά	<i>Cercis siliquastrum</i>
Κρασιά	<i>Cornus mas</i>
Κρασπεδωτή κελώνα	<i>Testudo marginata</i>
Κραυγαετός	<i>Aquila pomarina</i>
Κρητική νυφίτσα ή καλλιγιαννού	<i>Mustela nivalis galinthias</i>
Κρητικό κουνάβι ή ζουρίδα	<i>Martes foina bunites</i>
Κρητικός αγριόγατος	<i>Felis sylvestris cretensis</i>
Κρητικός αίγαγρος	<i>Capra aegagrus cretica</i>
Κρητικός ασβός ή άρκαλος	<i>Meles meles</i>
Κρητικός έβενος ή πούλια ή πλουμί	<i>Ebenus cretica</i>
Κρητικό σφενδάμι	<i>Acer sempervirens</i>
Κρικοποντικός	<i>Apodemus flavicollis</i>
Κρινάκι της θάλασσας	<i>Pancreatium maritimum</i>
Κρίταμο	<i>Crithmum sp.</i>
Κρόκος	<i>Crocus spp.</i>
Κύκνοι	<i>Cygnus spp.</i>
Κυπαρίσσι	<i>Cypressus sempervirens</i>
Κύπερη	<i>Cyperus sp.</i>
Λαγγόνα	<i>Phalacrocorax pygmeus</i>
Λαγόγυρος	<i>Citellus citellus</i>
Λαγός	<i>Lepus capensis, Lepus europhaeus</i>
Λακόψαρο	<i>Leuciscus cephalus macedonicus, Aphanius fasciatus</i>
Λαυράκι	<i>Dicentrarchus labrax</i>
Λαφίτης, λαφιιάτης	<i>Elaphe quatuorlineata</i>
Λεπτοκαρυά	<i>Corylus avellana</i>
Λεύκα	<i>Populus spp.</i>
Λευκονώτης δρυοκολάπτης	<i>Dendrocopos leucotos</i>
Λευκοσουσουράδα	<i>Motacilla alba</i>
Λιακόφι	<i>Chalcides ocellatus</i>
Λιάρια	<i>Leuciscus pleurobipunctatus</i>
Λιβαδοκελάδα	<i>Anthus pratensis</i>
Λιγαριά	<i>Vitex agnus-castus</i>

φυτά & ζώα

Ελληνικό όνομα	Επιστημονικό όνομα
Λιμοβάτραχος	<i>Rana ridibunda</i>
Λιμόνιο της Πύλου	<i>Limonium pylium</i>
Λιμόνιο	<i>Limonium brevipetiolatum</i>
Λιμόνιο το Ζακυνθινό	<i>Limonium zakynthium</i>
Λιπαριά	<i>Alosa macedonica</i>
Λύκος	<i>Canis lupus</i>
Μακεδονικό έλατο	<i>Abies borisii-regis</i>
Μαυροκέφαλος γλάρος	<i>Larus melanocephalus</i>
Μαυροκικρίνεζο	<i>Falco vespertinus</i>
Μαυρολαίμης	<i>Saxicola torquata</i>
Μαυροπελαργός	<i>Ciconia nigra</i>
Μαυροπετρίτης	<i>Falco eleonorae</i>
Μαυρόπευκο	<i>Pinus nigra</i>
Μαυροποντικός	<i>Rattus rattus</i>
Μαύρος δρυοκολάπτης	<i>Dryocopus martius</i>
Μαυροσκούφης	<i>Sylvia atricapilla</i>
Μαυροτσιροβάκος	<i>Sylvia melanocephala</i>
Μαχητής	<i>Philomachus pugnax</i>
Μελιός	<i>Fraxinus ornus</i>
Μελισσοφάγος	<i>Merops apiaster</i>
Μεσογειακή φώκια	<i>Monachus monachus</i>
Μεσογειακή κελώνα	<i>Caretta caretta</i>
Μηδική	<i>Medicago sp.</i>
Μικρορινόλοφος	<i>Rhinolophus hipposideros</i>
Μουστακοτσιροβάκος	<i>Sylvia rueppelli</i>
Μπακούλα	<i>Aphanius fasciatus</i>
Μπούφος	<i>Bubo bubo</i>
Μυγαλή	<i>Sorex spp.</i>
Μυγοχάφτης	<i>Muscicapa striata</i>
Μυσοσίτις	<i>Myosotis refracta refracta</i>
Μυρτιά	<i>Myrtus communis</i>
Μύχος	<i>Puffinus yelkouan, Puffinus puffinus</i>
Νανοβουτηχτάρι	<i>Tachybaptus ruficollis</i>
Νανογάρνο	<i>Sterna albifrons</i>
Νανόκεδρο	<i>Juniperus communis nana</i>
Νανόμπουφος	<i>Asio otus</i>
Νανοτσικλιτάρα	<i>Dendrocopos minor</i>

φυτά & ζώα

Ελληνικό όνομα	Επιστημονικό όνομα
Νεπέτα των Σφακίων	<i>Nepeta sphaciotica</i>
Νεροβούβαλος	<i>Bubalus bubalis</i>
Νεροκάστανο	<i>Trapa natans</i>
Νεροκόττουφας	<i>Cinclus cinclus</i>
Νερόφιδο	<i>Natrix natrix, Natrix natrix schweizeri</i>
Νεροκελίδο	<i>Glareola pratincola</i>
Νησιωτική πέρδικα	<i>Alectoris chukar</i>
Νούφαρο	<i>Nymphaea alba</i>
Ντάσκα	<i>Pseudophoxinus stymphalicus</i>
Νυφίτσα	<i>Mustela nivalis</i>
Νυχτερίδα	<i>Rhinolophus blasii</i>
Νυχτοκόρακας	<i>Nycticorax nycticorax</i>
Ξεφτέρι	<i>Accipiter nisus</i>
Ξιφίας	<i>Xiphias gladius</i>
Ξυλοκερατάς	<i>Lucanus cervus</i>
Οξιά	<i>Fagus sylvatica</i>
Όρνιο	<i>Gyps fulvus</i>
Ορυκτής ο ρινόκερος	<i>Oryctes rhinoceros</i>
Ορχιδέες (ορχεοειδή)	<i>Dactylorhiza spp., Cephalanthera spp., Orchis spp., Epipactis spp.</i>
Όρχις ο ψυχανθής	<i>Orchis papilionacea</i>
Οστριά	<i>Ostrea carpinifolia</i>
Οφρύς η μέλισσα	<i>Ophrys apifera</i>
Οχέντρα (σπιτόφιδο)	<i>Elaphe situla</i>
Οχιά	<i>Vipera ammodytes</i>
Παπαδίτσα	<i>Parus spp.</i>
Παπαρούνα	<i>Papaver spp.</i>
Παρνάσιος ο Απόλλων	<i>Parnassius apollo</i>
Πελαργός	<i>Ciconia ciconia</i>
Πελοποννησιακή σαύρα	<i>Lacerta peloponnesiaca</i>
Πετρίτης	<i>Falco peregrinus</i>
Πετροκόττουφας	<i>Monticola saxatilis</i>
Πετροπέρδικα	<i>Alectoris graeca</i>
Πετροτριλίδα	<i>Burhinus oedicnemus</i>
Πετροκελίδο	<i>Ptyonoprogne rupestris</i>
Πευκέδανο της Αχαΐας	<i>Peucedanum achaicum</i>
Πικροδάφνη	<i>Nerium oleander</i>

φυτά & ζώα

Ελληνικό όνομα	Επιστημονικό όνομα
Πλάτανος	<i>Platanus orientalis</i>
Πορφυροτσικνιάς	<i>Ardea purpurea</i>
Ποσειδωνία	<i>Posidonia ocaenica</i>
Ποταμογλάρο	<i>Sterna hirundo</i>
Ποταμοσαλιάρα	<i>Blenius fluviatilis</i>
Πουρνάρι ή πρίνος	<i>Quercus coccifera</i>
Πράσινη σαύρα	<i>Lacerta viridis</i>
Πρασινobάτραχος	<i>Rana ridibunda</i>
Πράσινος φρύνος	<i>Bufo viridis</i>
Πρίμουλα του Σίμπθορπ	<i>Primula vulgaris ssp. sibthorpii</i>
Πύρρουλας	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>
Ρανούνκουλοι	<i>Ranunculus spp.</i>
Ρείκι	<i>Erica arborea</i>
Ρίγανη	<i>Origanum onites</i>
Ρινοδέλφιο	<i>Tursiops truncatus</i>
Ροδοπελεκάνος	<i>Pelecanus onocrotalus</i>
Ρόμπολο	<i>Pinus heldreichii</i>
Σαϊνι	<i>Accipiter brevipes</i>
Σαΐτα	<i>Columba naja</i>
Σαλαμάνδρα	<i>Salamandra salamandra</i>
Σαμιαμίδι	<i>Hemidactylus turcicus</i>
Σαξιφράγες	<i>Saxifraga spp.</i>
Σαπίτης	<i>Malpolon monspessulanus</i>
Σβαρνίστρα	<i>Tichodroma muraria</i>
Σεμπερβίβα	<i>Sempervivum spp.</i>
Σιγλίγυρος	<i>Numenius phaeopus</i>
Σιλήνες	<i>Silene spp.</i>
Σιληνή η συσπειρούμενη	<i>Silene conglomeratica</i>
Σκαλίδρες	<i>Calidris spp.</i>
Σκαντζόχοιρος	<i>Erinaceus concolor</i>
Σκαπτοποντικός	<i>Microtus thomasi</i>
Σκίουρος	<i>Sciurus vulgaris</i>
Σκλήθρο	<i>Alnus glutinosa</i>
Σολτανέλλα του Πηλίου	<i>Soldanella pelia</i>
Σπιζαετός	<i>Hieraetia fasciata</i>
Σπίνος	<i>Fringilla coelebs</i>
Σπιτόφιδο	<i>Elaphe situla</i>

φυτά & ζώα

Ελληνικό όνομα	Επιστημονικό όνομα
Σταυραετός	<i>Hieraaetus pennatus</i>
Σταυρομύτης	<i>Loxia curvirostra</i>
Σταχτοπόντικος	<i>Mus domesticus</i>
Σταχτοσουσουράδα	<i>Motacilla cinerea</i>
Σταχτοτσικνιάς	<i>Ardea cinera</i>
Στεπόκιρκος	<i>Circus macrourus</i>
Στικταετός	<i>Aquila clanga</i>
Στικτή νεροχελώνα	<i>Emys orbicularis</i>
Σφενδάμι	<i>Acer creticum, Acer sempervirens</i>
Σφένδαμοι, σφενδάμια	<i>Acer spp.</i>
Σφηκιάρης	<i>Pernis ptilorhynchus</i>
Σχίνος	<i>Pistacia lentiscus</i>
Τελματοτρίτωνας	<i>Triturus vulgaris</i>
Τουρλίδα	<i>Numenius arquata</i>
Τρανορινόλοφος	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>
Τρανόσαυρα	<i>Lacerta trilineata</i>
Τραχεία πεύκη	<i>Pinus brutia</i>
Τρίγγες	<i>Tringa spp.</i>
Τρικοκιά	<i>Crataegus monogyna</i>
Τρυποφράχτης ή τρυπαλός	<i>Troglodytes troglodytes</i>
Τσακάλι	<i>Canis aureus</i>
Τσαλαπετεινός	<i>Urocyon v. europaeus</i>
Τσικουδιά	<i>Pistacia terebinthus</i>
Τσιπούρα	<i>Sparus aurata</i>
Τσιροβάκοι	<i>Sylvia spp.</i>
Τσίχλα	<i>Turdus philomelos</i>
Τυρινάρι	<i>Leuciscus cephalus</i>
Τυτώ	<i>Tyto alba</i>
Υπερικό ακιδοφόρο	<i>Hypericum aciferum</i>
Υπερικό το διάτρητο	<i>Hypericum perforatum</i>
Υφάντρα	<i>Remiz pendulinus</i>
Φαλαρίδα	<i>Fulica atra</i>
Φαννέτο	<i>Carduelis cannabina</i>
Φιδαετός	<i>Circaetus gallicus</i>
Φλαμουριές	<i>Tilia spp.</i>
Φοινικόπτερο	<i>Phoenicopterus ruber</i>
Φράξος	<i>Fraxinus sp.</i>

φυτά & ζώα

Ελληνικό όνομα	Επιστημονικό όνομα
Φριτιλάρια των Σποράδων	<i>Fritilaria sporadum</i>
Φτελιά	<i>Ulmus sp.</i>
Φτέρη	<i>Pteridium aquilinum</i>
Φυλλίκι ή λιοπρίνι	<i>Phillyrea latifolia</i>
Φουσητήρας	<i>Physeter macrocephalus</i>
Χαλέπιο πεύκο, Χαλέπιος πεύκη	<i>Pinus halepensis</i>
Χαλκόκοτα	<i>Plegadis falcinellus</i>
Χαλκοκουρούνα	<i>Coracias garrulus</i>
Χαμαιλέοντας	<i>Chamaeleo africanus</i>
Χαμολιά	<i>Daphne oleoides</i>
Χαμοσούρτης	<i>Barbus peloponnesius</i>
Χαραδριοί	<i>Charadriidae</i>
Χαρουπιά	<i>Cerastium siliqua</i>
Χέλι	<i>Anguilla anguilla</i>
Χουλιανομύτα	<i>Platalea leucorodia</i>
Χουκουριστής	<i>Strix aluco</i>
Χρυσαιετός ή χρυσαετός	<i>Aquila chrysaetos</i>
Ψαθί	<i>Typha angustifolia, Typha latifolia</i>
Ψαραετός	<i>Pandion haliaetus</i>
Ωχροστριτσιίδα	<i>Hippoboscidae</i>

**Υπουργείο Ανάπτυξης–Γενική Γραμματεία Τουρισμού–
Γραφείο Επιχειρησιακών Προγραμμάτων**

Σύμβουλοι Τεχνικής Υποστήριξης:

- ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ Α.Ε.
- Ε.Π.Ε.Μ. Α.Ε.
- ΕΞΑΝΤΑΣ Ε.Π.Ε. Σύμβουλοι Ανάπτυξης
- Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας
Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων–Υγροτόπων (Ε.Κ.Β.Υ.)
- Agropole Ε.Π.Ε.

Συντονισμός αξιολόγησης παραδοτέων:

Μαρία Κατσακιώρη, Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων–Υγροτόπων (Ε.Κ.Β.Υ.)

Συντονισμός και οργάνωση ύλης:

ΟΙΚΟΣ–Διαχείριση Φυσικού Περιβάλλοντος Ε.Π.Ε.

Συντονιστές: Ευάγγελος Παπάς και Ευανθία Αλεξανδροπούλου

Κείμενα:

Β. Χατζηρβασάνης, Β. Βλάμη, Γ. Αμοργιανιώτης, Γ. Μπλιώνης, Γ. Σφήκας,
Θ. Ναζηρίδης, Κ. Αμφιλοχίου, Κ. Κατσελίδης, Κ. Παπακωνσταντίνου,
Ο. Γιαννάκου, Π. Δενδρινός–Β. Ζάβρας, Φ. Περγαντής.

Φωτογραφίες:

Α. Bonnetti, ΜΟm-L'ο Donnell/ Η. Muntingh, Α. Σμαραγδής, Α. Τσικρικά,
Ανάβαση, Αρχείο Κέντρου Πληροφόρησης Υγροτόπου Κορώνειας–
Βόλβης (Γ. Μπλιώνης, Α. Σαφέτη, Θ. Νασοπούλου, Μ. Βαφειάδου),
Αρχείο Φορέα Διαχείρισης Υγροτόπου Δέλτα Αξιού–Λουδία–Αλιάκμονα
(Φ. Πάσιος, Ν. Ασλάνογλου), Β. Χατζηρβασάνης, Γ. Σφήκας,
Δ. Δημόπουλος, Δ. Παπαδόπουλος, Δασαρχείο Πάρνηθας
(Γ. Αμοργιανιώτης, Ε. Απλαδά), Δασαρχείο Χανίων, Δήμος Αρχανών,
Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, Θ. Μπουρζιώτης, Θ. Ναζηρίδης,
Κ. Κατσελίδης, Κ. Παπακωνσταντίνου, Μ. Αβραμάκης, Ν. Καρδακάρη,
Ν. Πέτρου, Ν. Ρουκάκης, Οίκος ΕΠΕ, Σ. Ζόγκαρης, Σ. Μπαδογιάννης,
Σύλλογος ΑΡΧΕΛΩΝ, Φ. Περγαντής.

Φωτογραφίες και σκίτσα:

Β. Χατζηρβασάνης, Γ. Σφήκας.

Χάρτες: Ανάβαση

Συντονισμός Εκδοτικού Έργου: POSTSCRIPTUM Ε.Π.Ε.

Δημιουργικό–Σελιδοποίηση: Φωτεινή Καλαμαρά

Συντονισμός υλικού: Βαγγέλης Νικολάου, Ναταλί Λαλακάκη

Επεξεργασία φωτογραφιών: Παναγιώτης Καλαμαράς

Επιμέλεια Παραγωγής: PROJECT Α.Ε.

ΤΟ ΕΡΓΟ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΟΛΥΜΠΙΑΚΑ ΕΡΓΑ - ΕΛΛΑΔΑ 2004"